

2.2 Demografická analýza - obyvateľstvo

Nasledujúce údaje uvedené v tabuľkách a grafickom vyjadrení sú základným vstupom pre spracovanie ďalších kapitol SPRO. Pohyby obyvateľstva v regióne horný Liptov, ako spracováanej oblasti, sú porovnávané s demografickou situáciou okresu Liptovský Mikuláš a s demografiou Žilinského kraja.

Demografické údaje a výstupy nám naznačujú možné demografické vývojové trendy spracovávaného územia, ktoré majú dopad na oblasť školstva, sociálnu oblasť, ale aj vplyv na oblasť ekonomickú a hospodársku. Demografické vývojové trendy sú predpokladom rozvojového potenciálu alebo úpadku a sú dôležitým faktorom pri strategickom plánovaní vo všetkých spracovávaných oblastiach.

2.2.1 Počet obyvateľov

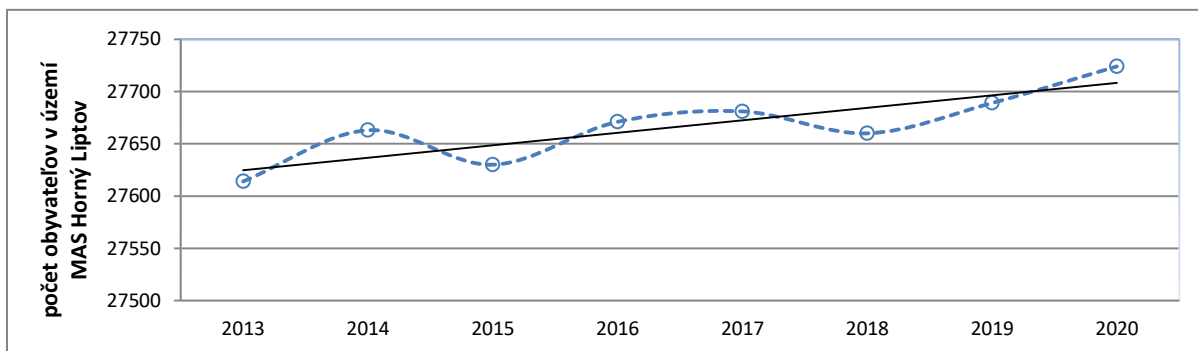
Okres Liptovský Mikuláš s počtom obyvateľov 71 685 v roku 2021 má 10,4% podiel na celkovej populácii Žilinského kraja. Hustotou osídlenia 53,6 obyvateľov/km² je druhým najmenej osídleným okresom v Žilinskom kraji. Región Horný Liptov s počtom obyvateľov 27 460 predstavuje 38,31% z celkového počtu obyvateľov okresu. Rovnako hustota osídlenia je nízka, iba 34,29 obyvateľov/km², čo je dôsledok geomorfologického členenia územia.

Z analýzy počtu obyvateľov v regióne Horný Liptov vyplynulo, že počet obyvateľov regiónu v sledovanom období rokov 2013 - 2021 sa pohybuje v rozmedzí 38,04% - 38,30% z celkového počtu obyvateľov okresu Liptovský Mikuláš. Z prehľadov je zrejmé, že počet obyvateľov v regióne Horného Liptova mierne stúpa (viď Tabuľka 1 a Graf 1 a 2).

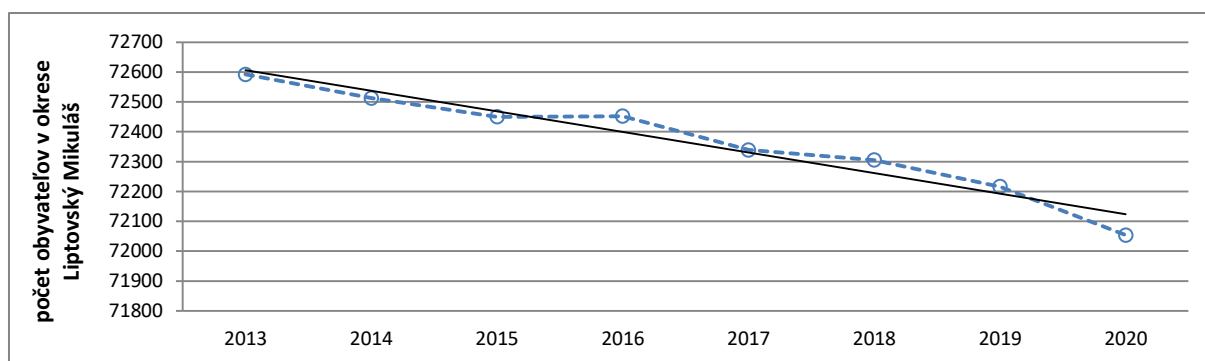
V okrese Liptovský Mikuláš má počet obyvateľov regresívny vývoj, naopak v oblasti Horného Liptova je vývoj počtu obyvateľov mierne progresívny. Z prvotných analýz je možné usudzovať, že územie Horného Liptova je územím, v ktorom majú ľudia záujem žiť a trvale bývať. **Progresia je spôsobená najmä migráciou,** ktorá je významnejšia ako prirodzený prírastok obyvateľstva.

Tabuľka 1 Počet obyvateľov v regióne Horný Liptov podľa jednotlivých rokov. Zdroj: ŠÚ SR

Počet obyvateľov	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
územie MAS Horný Liptov	27614	27663	27630	27671	27681	27660	27689	27724	27460
okres Liptovský Mikuláš	72592	72513	72450	72452	72339	72305	72216	72054	71685
percentuálne zastúpenie v rámci okresu	38,04	38,14	38,13	38,19	38,26	38,25	38,34	38,47	38,30

Graf 1 Počet obyvateľov v regióne Horný Liptov podľa jednotlivých rokov. Zdroj: ŠÚ SR

Graf 2 Počet obyvateľov v okrese Liptovský Mikuláš podľa jednotlivých rokov. Zdroj: ŠÚ SR

➤ **Prognóza vývoja obyvateľstva v slovenských okresoch do roku 2035**

(monografia SAV Prognostického ústavu SAV a INFOSTAT)

Hlavné demografické trendy zreteľné na celoštátnej úrovni možno vidieť aj na úrovni regionálnej. Prírastky obyvateľstva sa znižujú a obyvateľstvo starne. V priebehu nasledujúcich desaťročí pribudnú okresy s jeho prirodzeným a celkovým úbytkom a zvýši sa jeho priemerný vek. Medzi základnými predpokladmi prognózy je znižovanie rozdielov v reprodukčnom správaní obyvateľstva.

Podľa prognózy vzniknú do roku 2035 tri regióny s kladným populačným potenciálom, v ktorých bude prírastok obyvateľstva a relatívne mladá veková štruktúra. Jedným bude pás od okresov Kežmarok a Stará Ľubovňa na juhovýchod po okres Michalovce. Druhý – na severe stredného Slovenska – sa bude skladať z okresov Námestovo, Tvrdošín a Bytča. Tretí budú tvoriť okresy v zázemí Bratislavy – Senec a Malacky.

Takzvaný depopulačný región, teda s nízkym populačným potenciálom (úbytok obyvateľstva a intenzívne populačné starnutie) bude na rozhraní západného a stredného Slovenska. Pôjde o pás okresov od Martina po Levice. Región s podpriemerným populačným potenciálom bude tvoriť skupina okresov ohraničená na západe širším zázemím Bratislavy (mimo okresu Trnava), na severe oravskými a kysuckými okresmi a na východe okresmi Poprad, Rožňava, Revúca, Rimavská Sobota a Lučenec. K okresom s podpriemerným populačným potenciálom budú patriť aj dva východoslovenské – Medzilaborce a Humenné a väčšina mestských okresov Bratislavy a Košíc (okrem Košice I a Košice II).

Úbytok obyvateľstva a jeho starnutie v okresoch s nízkym populačným potenciálom sa odrazia na spôsobe života a životnej úrovni. Strata dynamiky a stagnácia sa prejaví najmä na trhu práce, súčasne pôjde o regióny s vysokými nárokmi na zdravotnú, sociálnu starostlivosť a služby pre seniorov.

Porovnanie prognózy vývoja obyvateľstva - okres Liptovský Mikuláš

Priemerný vek	v roku 2013	40,97 roka
	v roku 2021	43,07 roka
	v roku 2035	47,54 roka

Živonarodené deti	v roku 2013	9,78	zomretých	9,91	na 1000 obyv.
	v roku 2035	6,76	zomretých	11,99	na 1000 obyv.

Dlhodobý predpoklad demografického vývoja okresu Liptovský Mikuláš naznačuje výrazné starnutie populácie, čo bude mať dopad predovšetkým na oblasť školstva, oblasť zdravotníctva a sociálnu oblasť.

➤ **Vývoj počtu obyvateľov v regióne podľa obcí**

Počet obyvateľov regiónu má celkovo progresívny vývoj. V území je 10 obcí, ktoré vykazujú regresívny demografický vývoj, v prípade ďalších 10 obcí je vývoj výrazne progresívny a 5 obcí má pomerne vyrovnanú demografickú krivku. Týchto 15 obcí významne ovplyvňuje priaznivý demografický vývoj celého územia regiónu.

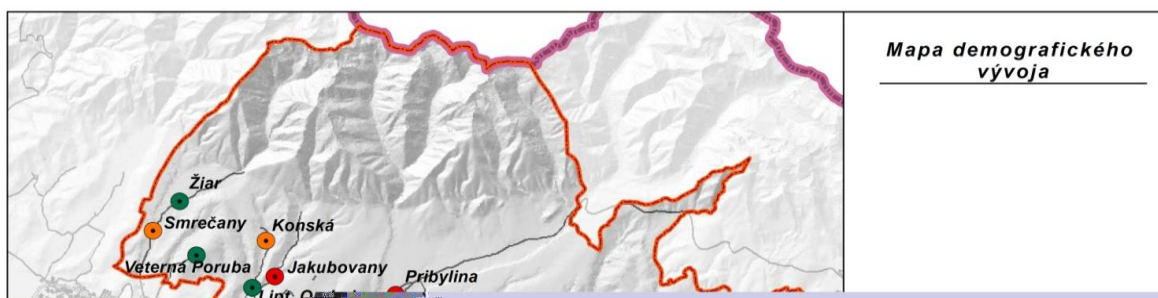
Tabuľka 2 Celkové počty obyvateľov v regióne Horný Liptov podľa jednotlivých obcí. Zdroj: ŠÚ SR

Obec/Mesto	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Beňadiková	470	481	491	489	508	510	536	543	534
Hybe	1507	1489	1492	1485	1471	1467	1454	1461	1466
Jakubovany	404	402	388	374	366	363	367	367	365
Jamník	475	459	450	443	455	459	460	460	484
Konská	215	215	218	212	213	216	227	222	224
Kráľova Lehota	593	593	586	583	590	602	604	610	596
Liptovská Kokava	969	959	975	976	963	965	967	954	927
Liptovská Porúbka	1144	1172	1149	1171	1175	1192	1185	1166	1235
Liptovský Hrádok	7608	7629	7606	7572	7528	7441	7397	7354	7087
Liptovský Ján	1040	1055	1066	1073	1070	1098	1096	1092	1085
Liptovský Ondrej	613	599	612	616	614	617	615	630	648
Liptovský Peter	1372	1370	1372	1352	1340	1312	1318	1351	1314
Malužiná	268	257	252	249	241	240	230	223	231
Nižná Boca	160	164	162	163	163	167	163	163	153
Podtureň	1022	1014	1041	1057	1090	1107	1117	1111	1079
Pribylina	1345	1329	1318	1307	1323	1311	1312	1324	1323
Smrečany	617	623	613	640	653	674	680	685	699
Uhorská Ves	471	471	473	485	488	496	500	532	550
Vavrišovo	664	672	674	697	697	695	690	695	676
Vážec	2351	2361	2352	2379	2376	2384	2415	2437	2374
Veterná Poruba	378	372	381	378	379	375	380	375	366
Východná	2157	2172	2144	2130	2139	2128	2139	2151	2226
Vyšná Boca	91	109	104	104	104	108	101	99	108
Závažná Poruba	1245	1252	1267	1281	1284	1273	1268	1249	1245
Žiar	435	444	444	455	451	460	468	470	465
Spolu	27 614	27 663	27 630	27 671	27 681	27 660	27 689	27 724	27 460

Tabuľka 3 Celkový prírastok (migračný a prirodzený) v obciach za obdobie 2013 - 2021, rozdelenie obcí s progresívnym a regresívnym vývojom. Zdroj: ŠÚ SR, vlastný výpočet spracovateľa.

Obce s progresívnym demografickým vývojom	Celkový prírastok 2013 - 2021
Podtureň	104
Uhorská Ves	78
Beňadiková	76
Smrečany	71
Vážec	67
Liptovský Ján	45
Vavrišovo	42
Liptovský Ondrej	33
Žiar	22
Liptovská Porúbka	13
Obce s regresívnym demografickým vývojom	Celkový prírastok 2013 - 2021
Nižná Boca	-3

Liptovský Peter	-13
Veterná Poruba	-15
Východná	-16
Liptovská Kokava	-17
Pribylina	-27
Jakubovany	-35
Malužiná	-42
Hybe	-58
Liptovský Hrádok	-338
Obce so stabilným demografickým vývojom	Celkový prírastok 2013 - 2021
Jamník	1
Kráľova Lehota	8
Vyšná Boca	8
Konská	10
Závažná Poruba	19

Obrázok 1 Mapa demografického vývoja. .... **POTREBNÉ AKTUALIZOVAŤ**

➤ Prírastky a úbytky počtu obyvateľov

V regióne sme sledovali najmä 3 oblasti

- absolútne prírastky alebo úbytky v jednotlivých obciach,
- prirodzené prírastky (narodenie) a úbytky (úmrť). V prípade prevládajúcich úmrtí je prirodzený prírastok záporný (-),
- **migračné prírastky a migračné úbytky**. V prípade väčšieho vysťahovania obyvateľov je počet záporný (-).

V Tabuľke 3 sú uvedené obce v poradí od najväčších prirodzených a migračných prírastkov spolu po záporné prírastky (úbytky).

Dlhodobý vývoj obcí v regióne Horný Liptov s najvyšším a najnižším prirodzeným prírastkom za obdobie od roku 2013 - 2021

V regióne Horného Liptova sú **2 obce**, v ktorých je **prirodzený prírastok** za obdobie 2013 - 2021 **vyšší ako 10 obyvateľov** a ďalších **6 obcí** s kladným prirodzeným prírastkom za referenčné obdobie 2013 - 2021, **ktorý je však nižší ako 10 obyvateľov**.

17 obcí v regióne vykazuje za referenčné obdobie **kladný migračný prírastok**. V dvoch obciach, v Smrečanoch a vo Važci, je tento prírastok výrazný.

Štyri obce vykazujú výrazný migračný úbytok obyvateľov. V troch prípadoch sa jedná o obce, ktoré z hľadiska veľkosti a počtu obyvateľov patria do kategórie 1000 – 5000 obyvateľov, v prípade Liptovského Hrádku je to nad 5000 obyvateľov. V obci Malužiná s priemerným počtom obyvateľov 243 je migračný úbytok **skutočne zásadný**.

Veľké migračné úbytky, ako aj značné prirodzené úbytky, významne ovplyvňujú regresívny vývoj obyvateľstva v týchto obciach.

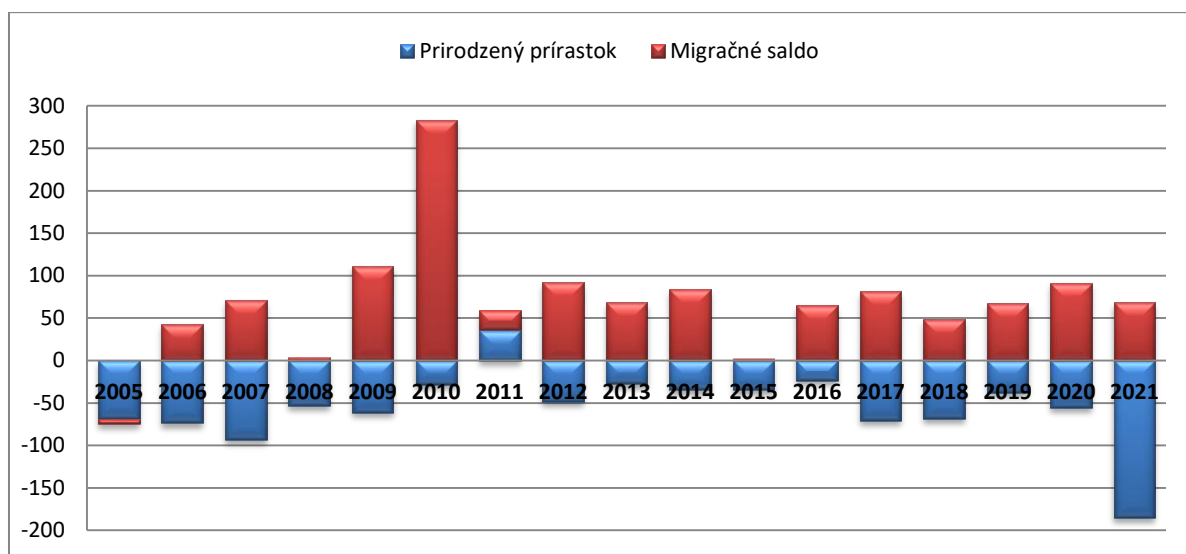
Tabuľka 4 Dlhodobý vývoj počtu obyvateľov v obciach Horného Liptova za obdobie 2013-2021 prírastky osobitne.

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné vyhodnotenie spracovateľom.

Obec/mesto	Prirodzený prírastok	Obec/mesto	Migračný prírastok
Podtureň	31	Smrečany	120
Liptovský Peter	18	Važec	104
Liptovská Porúbka	9	Závažná Poruba	96
Liptovský Ján	8	Uhorská Ves	87
Kráľova Lehota	6	Beňadiková	76
Konská	4	Podtureň	73
Pribylina	3	Vavrišovo	56
Liptovský Ondrej	1	Liptovská Kokava	53
Beňadiková	0	Žiar	41
Vyšná Boca	-1	Liptovský Ján	37
Malužiná	-5	Liptovský Ondrej	32
Nižná Boca	-8	Jamník	16
Veterná Poruba	-8	Vyšná Boca	9
Uhorská Ves	-9	Konská	6
Vavrišovo	-14	Nižná Boca	5
Jamník	-15	Liptovská Porúbka	4
Východná	-16	Kráľova Lehota	2
Žiar	-19	Jakubovany	0
Jakubovany	-35	Východná	0
Važec	-37	Veterná Poruba	-7
Hybe	-48	Hybe	-10
Smrečany	-49	Pribylina	-30
Liptovská Kokava	-70	Liptovský Peter	-31
Závažná Poruba	-77	Malužiná	-37
Liptovský Hrádok	-210	Liptovský Hrádok	-128

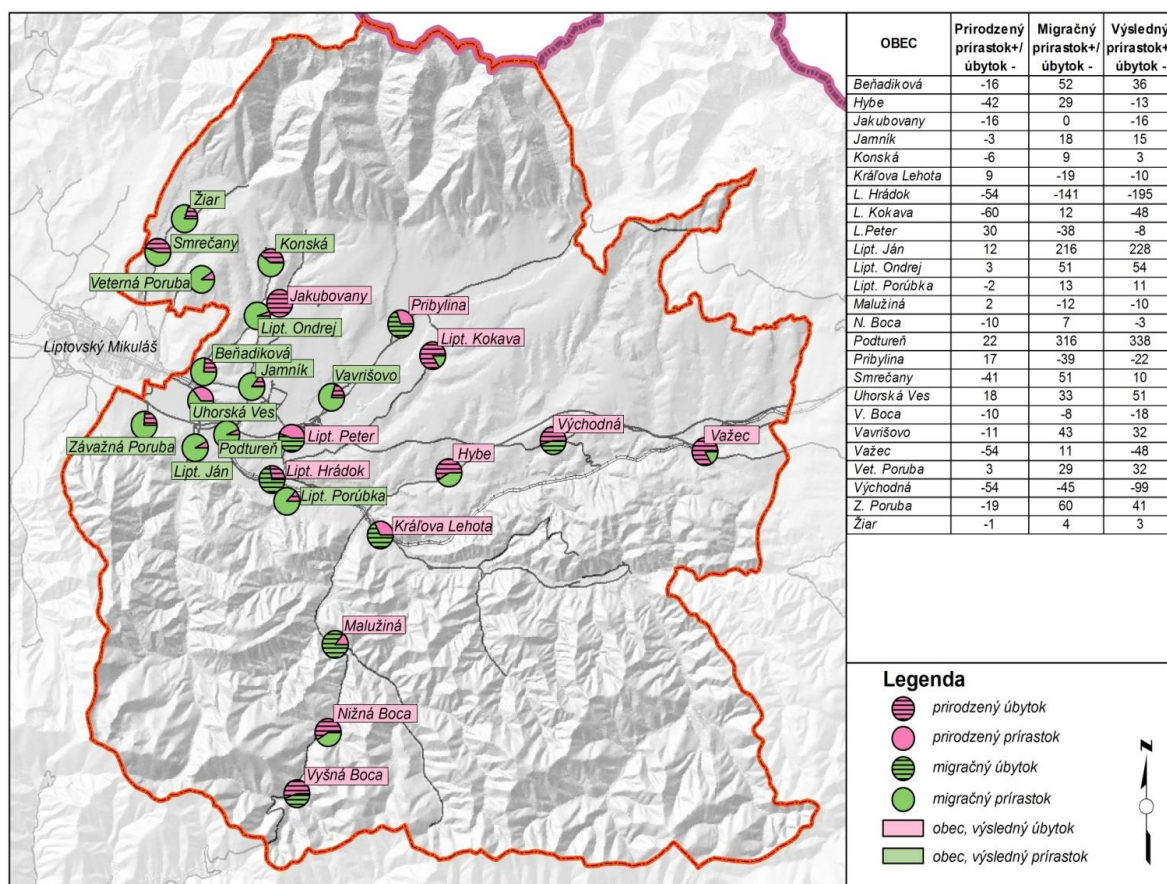
Tabuľka 5 Dlhodobý vývoj počtu obyvateľov v regióne horný Liptov za obdobie 2005 - 2021, vlastné vyhodnotenie spracovateľom

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Prírodný prírastok	-69	-74	-93	-53	-61	-29	36	-49	-28	-35	-35	-24	-71	-69	-38	-56	-185
Migračné saldo	-6	43	71	4	111	283	23	92	68	84	2	65	81	48	67	91	68
Celkový prírastok	-75	-31	-22	-49	50	254	59	43	40	49	-33	41	10	-21	29	35	-117

Graf 3 Dlhodobý vývoj počtu obyvateľov v regióne Horný Liptov za obdobie 2005 - 2021 (k Tabuľke 5). Zdroj: ŠÚ SR.

Obrázok 2 Demografický vývoj obcí. **POTREBNÉ AKTUALIZOVAŤ**

Z uvedených analýz vyplýva, že na základe sledovaného referenčného obdobia na úrovni regiónu Horný Liptov má z dlhodobého hľadiska **prirodzený prírastok obyvateľstva vždy zápornú hodnotu** (s výnimkou v roku 2011) a **migrácia do územia výrazne prevyšuje prirodzené prírastky**. Najväčší migračný nárast nastal v roku 2010 a dlhodobo je migrácia v regióne kladná. Predpokladom je, že kladnú hodnotu migrácie v regióne udržiava významná výstavba bytových domov v obciach a vytvorenie podmienok pre výstavbu IBV (individuálna bytová výstavba).

➤ Rómske obyvateľstvo

Zhrnutie: V rámci Žilinského samosprávneho kraja je v okrese Liptovský Mikuláš najvyššia koncentrácia rómskeho obyvateľstva. Podľa „Atlasu rómskych komunít 2019“, ktorý zaznamenal údaje o počtoch Rómov len v obciach s početnejšou rómskou komunitou, t. j. viac ako 30 Rómov, resp. s viac ako 30% podielom Rómov na celkovom obyvateľstve, žije v **kraji približne 9 000 Rómov**, z toho **v okrese Liptovský Mikuláš okolo 4 800 Rómov** a na území **Horného Liptova približne 1 929 Rómov**. Rómovia patria medzi skupiny najviac ohrozené chudobou, sociálnym vylúčením a diskrimináciou. Pri tejto skupine obyvateľstva sa kombinujú viaceré znevýhodnenia: vyskytuje sa u nich chudoba vytváraná nezamestnanosťou, chudoba zapríčinená nedostatkom vzdelania, či previazaná s demografickými podmienkami a diskrimináciou. Za najhoršiu sa označuje situácia tej časti rómskej populácie, ktorá žije v segregovaných osadách.

Podľa poslednej aktualizácie Atlasu rómskych komunít v roku 2019, ktorý mapuje najmä životné podmienky Rómov, však dochádza k zmene najmä populačnej krivky – postupnom znižovaní pôrodnosti. To spôsobuje zvyšovanie životnej úrovne Rómov.

Kvalita života rómskej komunity na území regiónu Liptov sa významnou mierou odzrkadľuje na nepriaznivej ekonomickej a sociálnej bilancii kraja. Strata tradičných pracovných miest v dôsledku spoločenskej reformy spojená so zmenenými politikami rozhodujúcich rezortov (priemysel a poľnohospodárstvo, sociálna sféra, zdravotníctvo, kultúra) vyvoláva celkovo nepriaznivý výsledok, ktorý sa prejavuje v znížení kvality života Rómov a v spojení so sociálno-patologickými javmi vedie k rastúcim konfliktom s majoritnou spoločnosťou.

V Žilinskom kraji sa úplne segregovaný typ osady (oddelená od mesta/obce prekážkou, vzdialenejšia od mesta/obce) nevyskytuje, aj keď osada „Hlboké“ v Liptovskom Mikuláši, osada „Pod brehom“ v Pribyline a osada „Dolinka“ vo Važci sú pokladané podľa výsledkov sociografického mapingu rómskych osídlení (Atlas rómskych komunít 2019) za segregované osady, avšak reálne sa nachádzajúce v blízkosti mesta/obce. V hornoliptovských obciach Pribyline a vo Važci žije väčšina Rómov v osadách.

V **Pribyline** obývajú osadu „Pod brehom“, kde žijú prevažne v drevených obydliach a viac rodín spolu. Rómska osada „Pod brehom“ eviduje takmer 320 Rómov, čo tvorí jednu štvrtinu všetkých obyvateľov obce. Väčšina Rómov žije v osade, ktorá sa neustále rozširuje (rodí sa veľa detí, pribúdajú mladšie nepĺnoleté rodičky). Osada leží na pozemku urbárskeho spolku vo výrazne záplavovej oblasti a žiadna z chatrčí nemá stavebné ani užívacie povolenie. Rómovia v osade žijú prevažne v drevených obydliach, kde majú k dispozícii jednu izbu (kuchyňa aj spálňa zároveň), maximálne dve izby (kuchyňa, spálňa). V osade je zavedená elektrická energia, dva stĺpy verejného osvetlenia, priemerná príjazdová cesta a po rekonštrukcii elektrickej siete v roku 2004 má každé obydľie namontovaný svoj vlastný elektromer. Naopak, obyvateľom osady chýba prístup k tečúcej vode, splachovaciemu WC a žijú v nevyhovujúcich bytových podmienkach. Celá osada má jeden spoločný vodovod, na ktorý s nevôľou prispievajú. V osade je vysoké riziko požiaru z dôvodu zlej dostupnosti požiarnej techniky. Medzi obyvateľmi osady vládnu silné tradície a predsudky, vzráha sa kriminalita a užívanie omamných látok. Mladí Rómovia nemajú návyk chodiť do práce, ani na aktívne práce. Obec tiež zaznamenáva výrazný problém s odpadmi. Je potrebné zriadiť komisiu pre rómsku problematiku, ktorá by sa intenzívne venovala práci s MRK.

Podobne ako v Pribyline, aj **Važeckí** Rómovia z rómskej osady „Dolinka“ žijú v nevyhovujúcich podmienkach v drevených, menej v murovaných chatrčiach. Vo Važci sa však nachádzajú aj také skupiny Rómov, ktoré nežijú v osade a ich životná úroveň je oveľa vyššia. Niektorí majú vybudované murované domy, tí najbohatší, ale do počtu najmenej zastúpení, sa vyznačujú nadpriemerným životným štandardom. V obci Važec žije 721 Rómov (30% zo všetkých obyvateľov obce), ktorých možno rozdeliť do troch skupín. Tí najchudobnejší sú v osade „Dolinka“ žijúci v nevyhovujúcich životných podmienkach bez oficiálneho napojenia na elektrickú sieť, ale s „čiernym“ odberom elektriny. Ďalšou skupinou sú Rómovia, ktorí majú vybudované murované domy a treťou, málopočetnou skupinou, sú Rómovia podnikatelia, ktorí sa vyznačujú nadpriemerným životným štandardom. V obci je zriadená terénna sociálna práca (TSP), ktorej prioritou je poskytovanie sociálneho poradenstva, a nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu JEK DROM. Laitmotívom práce s MRK je „integrácia a zbližovanie“ – potrebné je komunitné centrum, skvalitnenie životných podmienok (pitná voda, kanalizácia, sociálna integrácia), vysporiadanie pozemkov, legalizácia stavieb.

Okrem uvedených lokalít sú väčšie koncentrácie Rómov v rámci regiónu ešte v Liptovskej Porúbke a Východnej, v menších počtoch v Hybiach, Jamníku, Kráľovej Lehote, Liptovskom Hrádku, Liptovskom Petre, Uhorskej Vsi, Vavrišove. Títo Rómovia bývajú v rozptyle medzi majoritou.

Tabuľka 6 Počet Rómov žijúcich v obciach Horného Liptova. Zdroj: obce Horného Liptova

Obec/Mesto	Počet Rómov v roku 2014	Počet Rómov v roku 2022	Celkový počet obyvateľov	Percentuálne zastúpenie Rómov v obci v roku 2014	Percentuálne zastúpenie Rómov v obci v roku 2022
Beňadiková	0	0	534	x	0
Hybe	70	45	1466	4,50%	3,07%
Jakubovany	0	0	365	x	x
Jamník	17	13	484	3,50%	2,69%
Konská	0	0	224	x	x
Kráľova Lehota	26	40	596	4,30%	6,71%
Liptovská Kokava	0	0	927	x	x
Liptovská Porúbka	400	400	1235	34,90%	32,39%
Liptovský Hrádok	72	30	7087	0,90%	0,42%
Liptovský Ján	2	0	1085	0,20%	x
Liptovský Ondrej	0	0	648	x	x
Liptovský Peter	81	30	1314	5,90%	2,28%
Malužiná	2	5	231	0,70%	2,16%
Nižná Boca	0	0	153	x	x
Podtureň	0	0	1079	x	x
Pribylina	286	320	1323	21,30%	24,19%
Smrečany	nezistené	0	699	x	x
Uhorská Ves	51	50	550	10,90%	9,09%
Vavrišovo	25	25	676	3,90%	3,70%
Važec	480	721	2374	20,70%	30,37%
Veterná Poruba	nezistené	0	366	x	x
Východná	0	250	2226	x	11,23%
Vyšná Boca	0	0	108	x	x
Závažná Poruba	0	0	1245	x	x
Žiar	nezistené	0	465	x	x
Spolu	1 512	1 929	27460	5,50%	7,02%

V Atlase rómskych komunít 2019 boli mapované len obce, v ktorých sa predpokladalo, že majú početnejšiu rómsku komunitu (viac ako 30 obyvateľov, resp. viac ako 30% podiel Rómov na celkovom obyvateľstve). Jedná sa o jedinečný zber, ktorý mapuje život rómskych komunít na Slovensku. Jej aktualizácia prináša základné zistenia o súčasných podmienkach rómskych komunít na Slovensku. K svojmu rómskemu pôvodu sa však hlási iba štvrtina Rómov, preto výsledky oficiálneho sčítania v roku 2021 a údaje z ARK sú zväčša orientačné, určené odhadom.

Tabuľka 7 Počet Rómov na území Horného Liptova. Zdroj: Atlas rómskych komunít 2019.

Obec/Mesto	Počet Rómov	Celkový počet obyvateľov	Percentuálne zastúpenie Rómov v obci
Liptovská Porúbka	275 - 393	1310	21%-30%
Pribylina	400 - 516	1290	31%-40%
Važec	510 - 729	2430	21%-30%

Tabuľka 8 Porovnanie počtu Rómov. Zdroj: Atlas rómskych komunít 2019.

Územie	Počet Rómov	Celkový počet obyvateľov	Percentuálne zastúpenie Rómov
SR	440 000	5 457 873	8,06%
ŽSK	27 415	691 509	3,96%
okres Liptovský Mikuláš	4 738	72 216	6,56%
región Horný Liptov	1 638	27 689	5,92%

Záver:

Územie Horného Liptova je pre obyvateľov atraktívne, dlhodobý mierne progresívny vývoj počtu obyvateľov naznačuje, že ľudia majú záujem tu žiť a trvale bývať. Obce s rómskymi osadami nie sú príčinou pozitívneho migračného salda a dokonca ani tieto obce nevykazujú výrazné prírastky obyvateľstva. Rómovia sú však skupinou obyvateľstva, ktorá čelí problémom vyplývajúcim zo sociálneho vylúčenia. Prioritné je zameranie na zlepšenie sociálneho postavenia Rómov a ich vzdelávanie.

2.2.2 Veková štruktúra obyvateľov

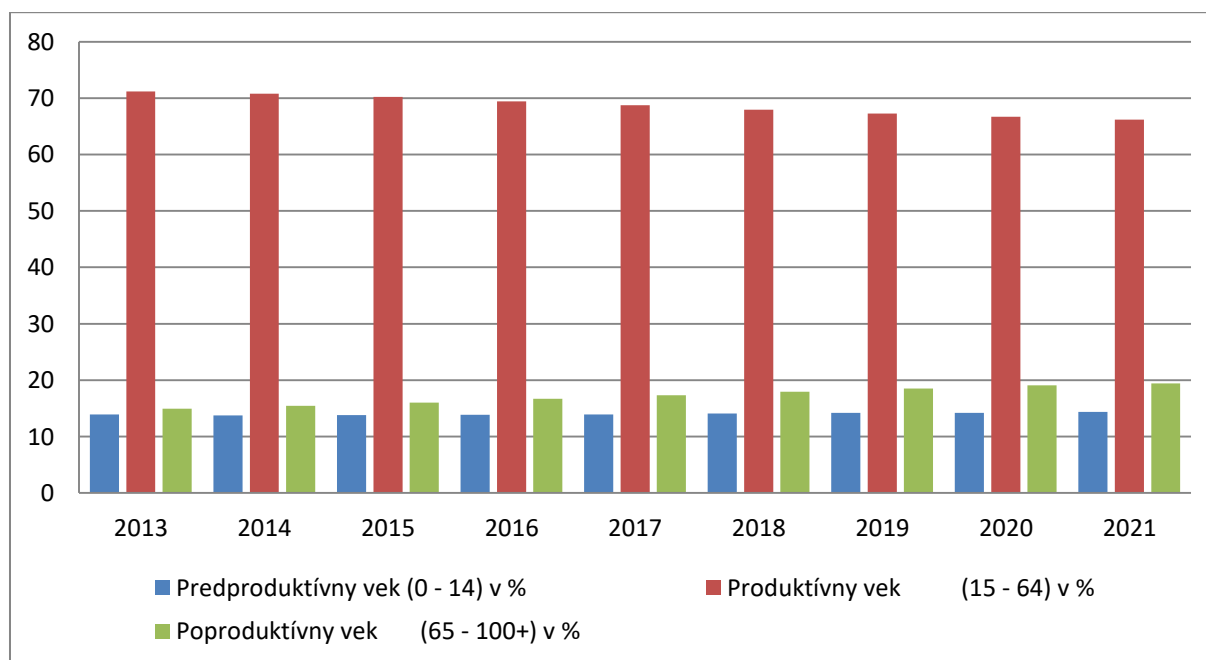
Na úrovni okresu Liptovský Mikuláš počas celého sledovaného obdobia rokov 2013 – 2021 počet **obyvateľov v poproduktívnom veku značne prevyšuje počet obyvateľov v predproduktívnom veku**, čo potvrdzuje všeobecný trend starnutia obyvateľstva.

Tento trend sa prejavuje v zmenách vekovej štruktúry obyvateľstva a odráža sa v rastúcom podiele starších osôb v spojení s klesajúcim podielom osôb v produktívnom veku na celkovej populácii. Nárast relatívneho podielu starších ľudí možno vysvetliť rastúcou dlhovekosťou a dlhodobou nízkou úrovňou pôrodnosti, dôsledkom menšieho počtu narodení dochádza k poklesu podielu mladých ľudí na celkovej populácii.

Zmierniť populačné starnutie môže zvýšenie pôrodnosti, ktoré je možné dosiahnuť napríklad podporou rodín s deťmi, zladenia práce a rodičovstva či zvýšenia dostupnosti bývania pre mladé rodiny. Okrem toho sú dôležité aj opatrenia, ktoré pomáhajú zmierňovať dosahy starnutia populácie. Starnutie obyvateľstva má vážne spoločenské dosahy, hlavne pokiaľ je veľmi intenzívne. Mení sa spoločenská klíma, spoločnosť stráca dynamiku. Najzasiahnutejšie sú oblasti ako trh práce, sociálne poistenie a zdravotníctvo.

Tabuľka 9 Veková štruktúra obyvateľov podľa ekonomických vekových skupín v okrese Liptovský Mikuláš

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Predproduktívny vek (0 - 14) v %	13,9	13,77	13,82	13,84	13,94	14,11	14,21	14,2	14,37
Produktívny vek (15 - 64) v %	71,15	70,78	70,19	69,43	68,76	67,96	67,27	66,7	66,2
Poproduktívny vek (65 - 100+) v %	14,95	15,45	16	16,73	17,31	17,93	18,52	19,1	19,43

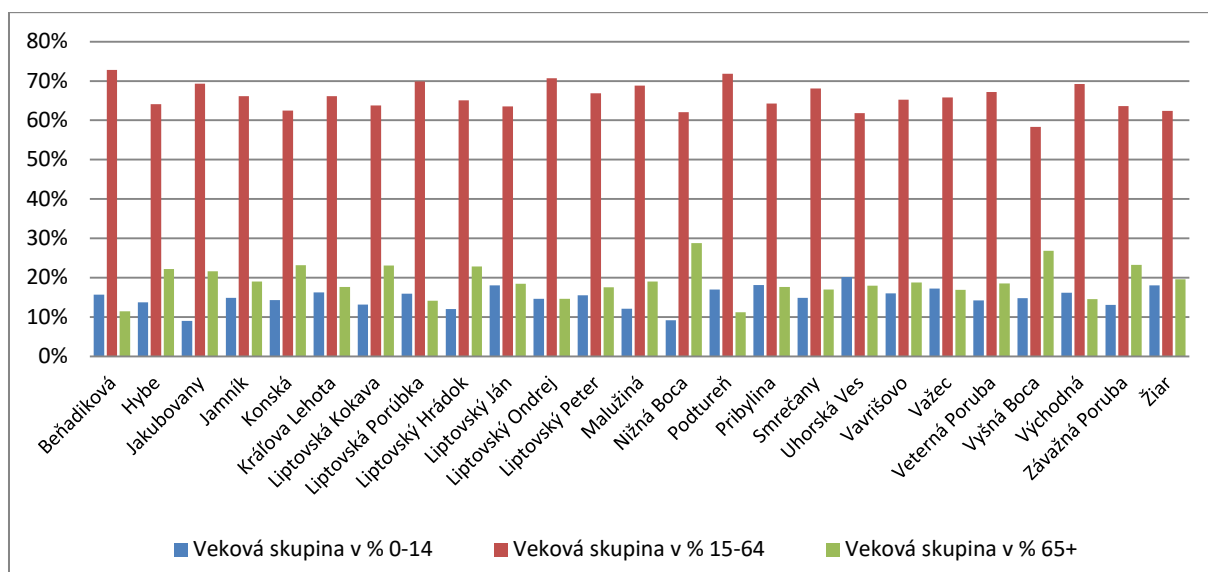
Graf 4 Veková štruktúra obyvateľov podľa ekonomických vekových skupín v okrese Liptovský Mikuláš. Zdroj: ŠÚ SR.

Predproduktívny vek (0 – 14 rokov) je vek, v ktorom obyvateľstvo ešte nie je ekonomicky aktívne.

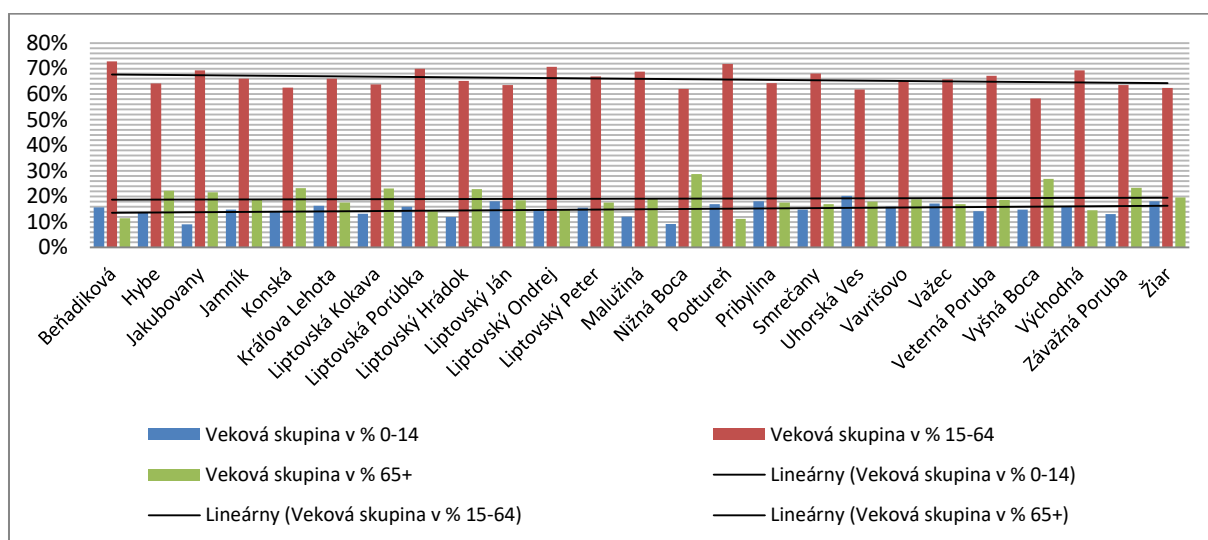
Produktívny vek (15 – 64 rokov) je vek, v ktorom je väčšina obyvateľstva ekonomicky aktívna.

Poproduktívny vek (65 rokov a viac (65+)) je vek, v ktorom väčšina obyvateľstva už nie je ekonomicky aktívna.

Veková štruktúra obyvateľov regiónu Horný Liptov podľa obcí

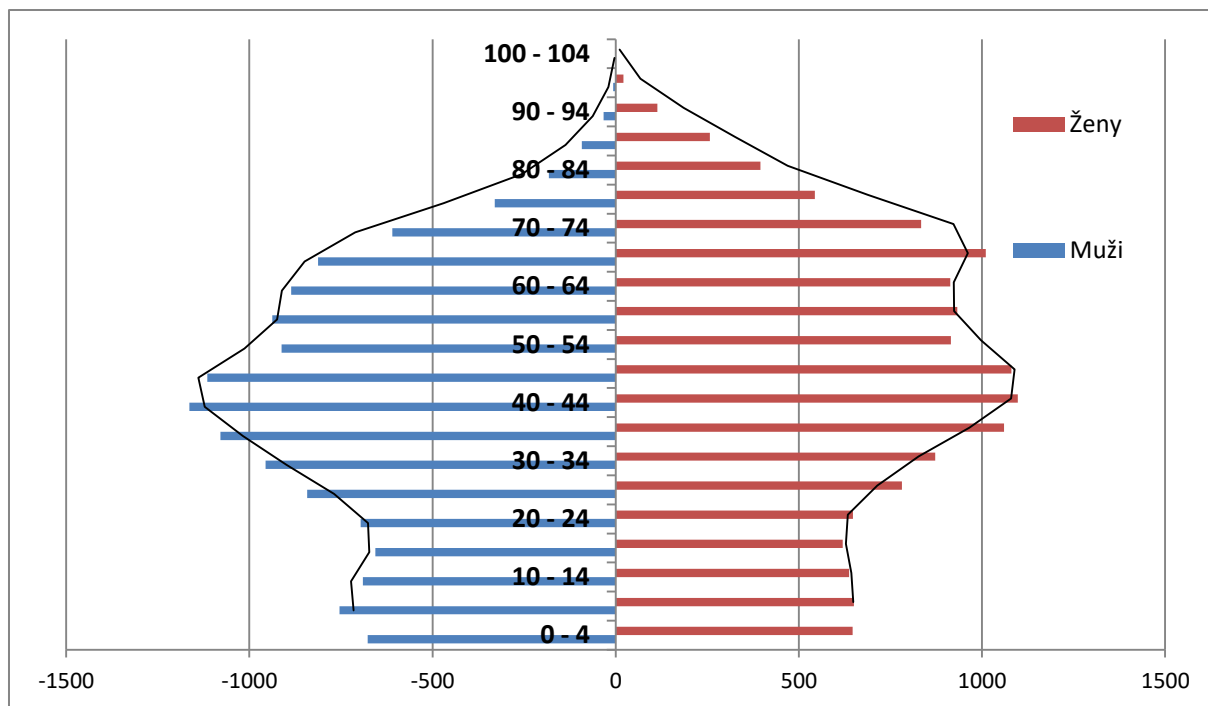

Graf 5 Veková štruktúra obyvateľov podľa ekonomických vekových skupín v regióne Horný Liptov. Zdroj: ŠÚ SR.

Graf 6 Veková štruktúra obyvateľov podľa vekových skupín v regióne Horný Liptov. Zdroj: ŠÚ SR.

Na základe porovnania vekovej štruktúry obyvateľstva v jednotlivých obciach v % vyjadrení môžeme konštatovať, že produktívna skupina obyvateľstva sa pohybuje v rozmedzí medzi 58% - 73% a v tomto rozmedzí mierne osciluje, z celkového posúdenia vložením lineárnej závislosti je trend klesajúci. Porovnaním dvoch kriviek, ktoré demonštrujú stav obyvateľstva vekovej skupiny predproduktívnej a poproduktívnej v regióne Horný Liptov vyplýva, že trendová čiara naznačuje u oboch skupín porovnateľný vývoj a rastúcu tendenciu. Predproduktívna skupina obyvateľstva sa pohybuje v rozmedzí 9% - 20% a poproduktívna skupina obyvateľstva je väčšia v rozmedzí 11% - 30%.

Graf 7 Veková štruktúra obyvateľov regiónu podľa 5 ročných vekových skupín a pohlavia - stav k 31. 12. 2021, zdroj: ŠÚ SR.

Porovnaním vekovej štruktúry mužov a žien v regióne Horný Liptov vyplýva, že ženy sa v priemere dožívajú vyššieho veku ako muži.

➤ Vybrané ukazovatele veku k 31. 12. 2021

Tabuľka 10 Prehľad priemerného veku, indexu starnutia a ekonomickej záťaže v obciach Horného Liptova v roku 2021

	Priemerný vek	Mediánový vek	Index starnutia	Index ekonomickeho zaťaženia
Beňadiková	39,12	40,3	72,62	37,28
Hybe	43,96	44,2	161,69	55,96
Jakubovany	46,09	47,1	239,39	44,27
Jamník	42,26	43,8	127,78	51,25
Konská	46,09	45,8	162,5	60
Kráľova Lehota	41,79	41,6	108,25	51,27
Liptovská Kokava	45,41	46,3	175,41	56,85
Liptovská Porúbka	39,82	39,2	88,83	43,11
Liptovský Hrádok	45,48	46,2	190,82	53,56
Liptovský Ján	40,83	41,7	102,04	57,47
Liptovský Ondrej	40,5	41,5	100	41,48
Liptovský Peter	41,91	41,5	113,24	49,49
Malužiná	43,19	44	157,14	45,28
Nižná Boca	48,19	50,2	314,29	61,05
Podtureň	38,47	39,4	66,12	39,23
Pribylina	40,26	40,2	97,08	55,65
Smrečany	42,15	44	114,42	46,85
Uhorská Ves	40,71	40,9	89,19	61,76
Vavrišovo	42,32	42,2	117,59	53,29

Važec	40,44	40,4	98,29	51,89
Veterná Poruba	42,5	43,6	130,77	48,78
Vyšná Boca	47,43	47,8	181,25	71,43
Východná	40,47	40,4	90	44,36
Závažná Poruba	45,31	46	177,91	57,2
Žiar	42,99	43,7	108,33	60,34

Index ekonomického zaťaženia – vyjadruje počet osôb v predproduktívnom veku (0 – 14 rokov) a poproduktívnom veku (65+ rokov) pripadajúci na 100 osôb v produktívnom veku (15 – 64 rokov).

Index starnutia (Sauvyho index) – vyjadruje počet osôb v poproduktívnom veku (65+ rokov) pripadajúci na 100 osôb v predproduktívnom veku (0 – 14 rokov).

Mediánový vek - vyjadruje vek, ktorý rozdeľuje populáciu na dve rovnako početné časti (polovicu s nižším a polovicu s vyšším vekom ako je medián).

Záver:

Z analýzy okresu Liptovský Mikuláš vyplýva, že obyvateľstvo starne.

Z pohľadu regiónu Horný Liptov je možné konštatovať, že región vykazuje mierne progresívny vývoj v oblasti obyvateľstva predproduktívneho veku. Za predpokladu progresívnej migrácie a zotrvania mladých ľudí narodených v regióne je možné vyrovnať trend starnutia obyvateľstva v regióne Horný Liptov.

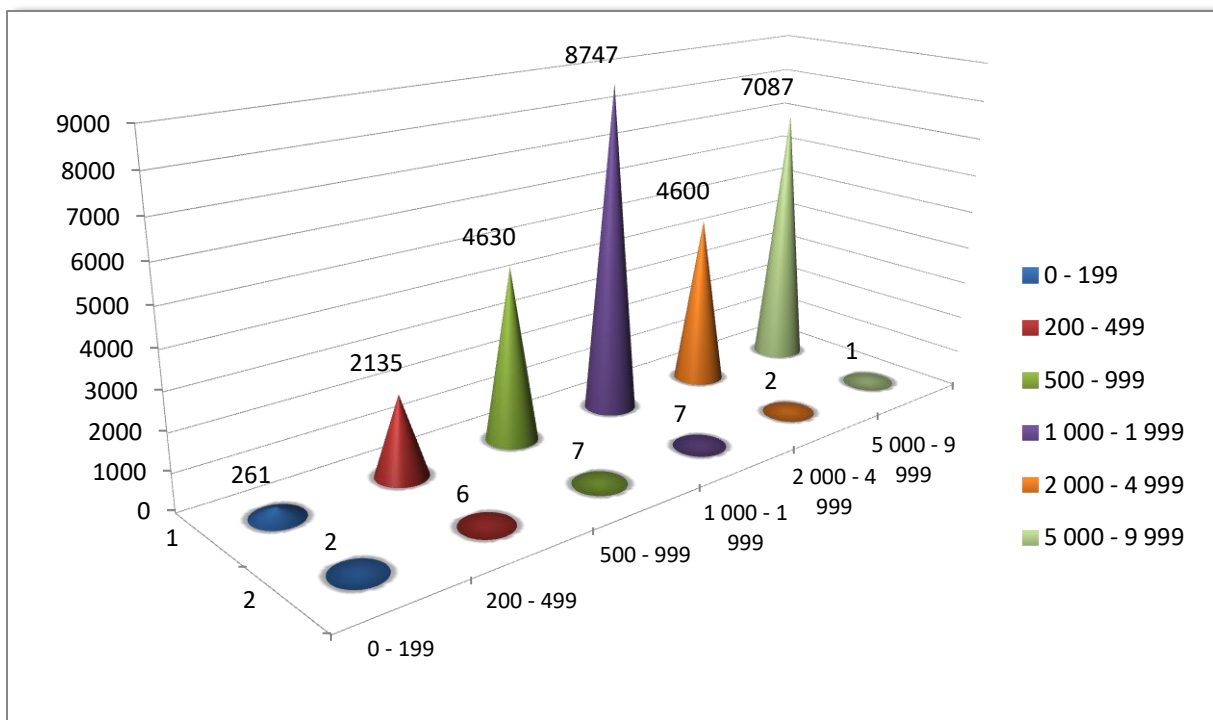
2.2.3 Veľkostná štruktúra obcí podľa počtu obyvateľov

V regióne Horného Liptova sa nachádzajú obce s počtom obyvateľov v rozmedzí 108 až 7 087 obyvateľov (údaje k 31. 12. 2021, ŠÚ SR). Mesto Liptovský Hrádok, ako prirodzené centrum regiónu, má počet obyvateľov nad 5 000 (7 087).

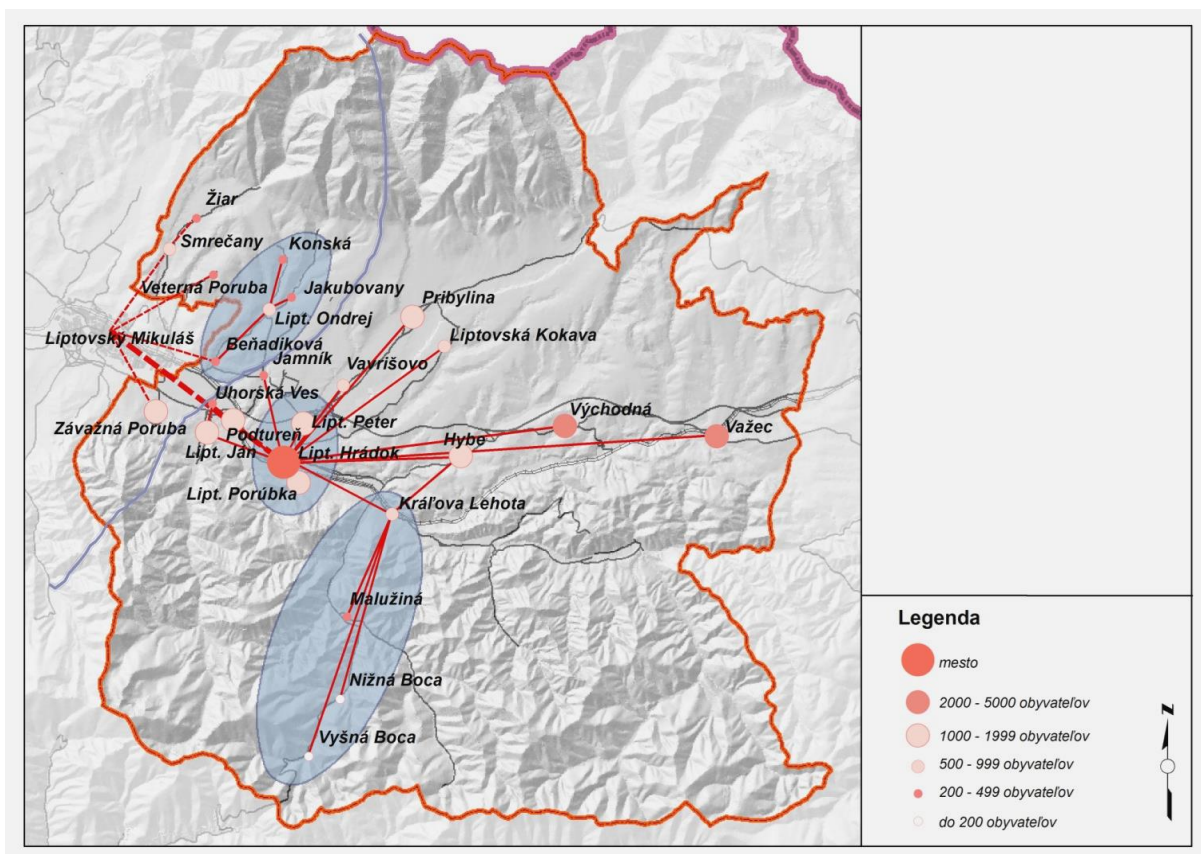
Dve obce majú počet obyvateľov nad 2 000, sú to obce Východná a Važec. Najväčší počet obcí tvoria obce s počtom obyvateľov v rozmedzí 500 – 2 000, je to 14 obcí. S počtom obyvateľov do 500 je v území 8 obcí. Najmenšou obcou je obec Vyšná Boca so 108 obyvateľmi.

Tabuľka 11 Veľkostná štruktúra obcí podľa počtu obyvateľov, zdroj: ŠÚ SR

Kategória obce	Počet obyvateľov	Počet obcí
0 - 199	261	2
200 - 499	2 135	6
500 - 999	4 630	7
1 000 - 1 999	8 747	7
2 000 - 4 999	4 600	2
5 000 - 9 999	7 087	1
spolu	27 460	25

Graf 8 Veľkostná štruktúra obcí podľa počtu obyvateľov

Obrázok 3 Typológia obcí. Veľkostná štruktúra obcí, vyznačené urbanizačné, ekonomické a sociálne väzby.

UPRAVIŤ

Záver:

Hlavná väzba urbanizačných osí je prepojená s Liptovským Hrádkom, ktorý na seba viaže veľké i stredné obce ako sú Hybe, Východná, Važec, Liptovský Ján, Pribylina, Liptovská Kokava, Vavrišovo, Podtureň, Uhorská Ves, Kráľova Lehota, Jamník. V západnej časti regiónu sa nachádzajú obce, ktoré majú prirodzené väzby na mesto Liptovský Mikuláš - Závažná Poruba, Veterná Poruba, Smrečany a Žiar. Liptovský Mikuláš sa nachádza mimo regiónu Horný Liptov, ale je centrom okresu. Sú tu sústredené inštitúcie štátnej správy, finančnej správy, zdravotníctva a pod. Plní preto funkciu významného urbárneho centra mimo riešeného územia, ku ktorému vedú ďalšie väzby a prepojenia. Obce Beňadiková, Liptovský Ondrej, Jakubovany, Kanská vytvárajú menší urbanistický celok so vzájomným prepojením a väzbami vo vnútri územia (viď Obrázok 5, modrá elipsa). Okrem vzájomných vnútorných prepojení majú tieto obce silnejšie vonkajšie väzby smerom k Liptovskému Mikulášu ako k Liptovskému Hrádku.

Veľké obce Východná a Važec ležia na hranici okresu, kraja a riešeného územia. Tieto obce na seba z hľadiska urbárneho neviažu žiadne malé obce a v území pôsobia ako satelity.

Ďalšiu skupinu obcí, ktoré majú vnútorné vzájomné väzby, tvoria obce Vyšná Boca, Nižná Boca, Malužiná, Kráľova Lehota s prepojením na Liptovský Hrádok a v oblasti školstva na obec Hybe (viď Obrázok 5, modrá elipsa).

Osobitnou skupinou sú obce v tesnej blízkosti Liptovského Hrádku - Liptovský Peter a Liptovská Porúbka, ktoré sú z hľadiska urbanizačného tesne prepojené s Liptovským Hrádkom v mnohých oblastiach a väzby sú veľmi intenzívne (viď Obrázok 5, modrá elipsa).

Vzdialenosť obcí od Liptovského Mikuláša ako ekonomického, hospodárskeho a územne správneho centra okresu Liptovský Mikuláš, ale aj od centra regiónu, Liptovského Hrádku, je jedným z faktorov, ktoré majú vplyv aj na ich demografický vývoj.